

Література

1. Сопілко І.М. Становлення інформаційного суспільства та інформаційні загрози в мережі інтернет / І.М. Сопілко // Юридичний вісник № 3, 2017, С 61-68. URL: <file:///C:/Users/%D0%90%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%B0/Downloads/12068-31169-1-SM.pdf>
2. Статистичний щорічник України за 2017 рік. / за ред. І.С. Вернера / Державна служба статистики: К – 2018, 541 с. URL: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/2018/zb/11/zb_seu2017_u.pdf
3. Основи інтелектуальної власності: підручник для 10 кл. загальноосвітніх навч. закладів / М. В. Паладій, Н. А. Побірченко, О. П. Сергєєнкова та ін. Київ: Прок-бізнес, 2008. 208 с.

УДК 341.231.14

Шебаніц Д.М.

к.і.н., доцент кафедри

ЗАХИСТ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ ЯК ЗАПОРУКА РЕАЛІЗАЦІЇ НЕВІД'ЄМНОГО ПРАВА НА ЖИТТЯ

Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (1950), норми якої майже повністю були імплементовані у Конституцію України ще у 1996 році. При цьому звертаємо увагу, що норми Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, яка є обов'язковою до виконання і в Україні, з моменту її ратифікації Верховною Радою України у 1997 році відповідно до Закону України Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів N 2, 4, 7 та 11 до Конвенції [1]. Сама Конвенція була підписана від імені України 9 листопада 1995 року, більш ніж за пів року до моменту прийняття Основного закону України (28.06.1996 року). Слід відзначити високий рівень законотворчості розробників Конституції України, які у статті 50 передбачили право кожного на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди. Кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення. Така інформація ніким не може бути засекречена.

Відповідно до статті 8 Конституції [2] в Україні визнається і діє принцип верховенства права. Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй. Норми Конституції України є нормами прямої дії. Звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується.

Згідно ст. 2 ЗУ «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» [3] рішення Європейського суду з прав людини (далі за текстом - Європейський суд) є обов'язковими для виконання Україною, також у ст. 16 вказаного Закону закріплено, що суди застосовують при розгляді справ Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод (далі за текстом Конвенція) та практику Європейського суду з прав людини, як джерело права.

Тобто, не зважаючи на романо-германську систему права притаманну Україні, відповідно до якої прецедент не є джерелом права, норми Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» фактично закріплюють прецедент (в даному випадку рішення Європейського суду) як джерело права. Діяльність же Європейського суду ґрунтується на дотриманні норм Конвенції та відповідальності за їх порушення.

Слід погодитися з думкою М. Булгакової, яка вважає, що рішення Європейського суду формують судову практику, відповідно до якої визнається, що забруднення навколишнього середовища є причиною порушення основних прав громадян, як права на життя, на повагу до приватного та сімейного життя. Так само право на доступ до екологічної інформації пов'язане із правом на свободу вираження поглядів (ст. 10 Європейської конвенції), яка включає у себе право на свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів [4].

Тобто Європейський суд надає можливості здійснювати захист порушених екологічних прав у судовому порядку незважаючи на відсутність безпосередньої норми у тексті самої Конвенції.

Чинне законодавство України надає своїм громадянам більш широкий спектр правових інститутів, спрямованих на регламентацію та захист екологічних прав.

Так, стаття 9 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» [5] передбачає основні екологічні права громадян України. Зазначений перелік не є вичерпним.

Статтею 10 зазначеного Закону встановлюються гарантії екологічних прав громадян, а стаття 11 гарантує їм реалізацію екологічних прав, наданих законодавством.

Не зважаючи на це, національна судова практика з цього питання є досить непоширеною, що свідчить про низький рівень правової культури населення України.

Проблеми екології в цілому, та захист екологічних прав зокрема, є досить актуальними, особливо у місті Маріуполі, що свідчить про необхідність подальшого вивчення зазначеної теми та формування правової культури користування та захисту екологічних прав громадянами України, адже порушення екологічних прав безпосередньо впливає на реалізацію невід'ємного права визначеного статтею 27 Конституції України - права на життя.

Література

1. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року: Закон України від 17.07.1997 № 475/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475/97-%D0%B2%D1%80>.
2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (за станом на 30.09.2016). Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
3. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3477-15>
4. Булгакова М. URL: <http://jurists.lviv.ua/articles/environmental-rights.php>.
5. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1264-12>.

УДК 342.734(477)(043)

Барегамян С.Х.

к.ю.н., доцент кафедри

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВИХ ГАРАНТІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА НА СВОЄЧАСНЕ ОДЕРЖАННЯ ВИНАГОРОДИ ЗА ПРАЦЮ В УКРАЇНІ

Важливою складовою соціально-економічних прав людини є трудові права, які гарантовані на конституційному рівні. Перш за все, до них належить право на працю, що включає право на своєчасне одержання винагороди за працю (ст. 43 Конституції України) [1].

Судова практика в Україні свідчить, що порушення конституційного права на своєчасне одержання винагороди за працю порушується доволі часто. Так, за даними Державної служби статистики України станом на 1 липня 2019 року заборгованість по виплаті заробітної плати роботодавцями перед працівниками складає 2 857 800 000 грн. [2], при цьому, відносно майже третина підприємств, які не виплатили заробітну плату, проводяться процедури відновлення платоспроможності, визнання банкрутами.

Це явище, як і проблема низького рівня оплати праці в Україні спричиняють основну причину посилення соціальної напруженості. Адже несвоєчасність виплати винагороди за працю є не просто порушенням конституційних прав працівників, а спричиняє негативні наслідки – такі як погіршення фінансового становища та якості життя їх родин, є приводом моральних страждань працівника та членів його сім'ї, призводить до пошуку альтернативних способів заробітку у вигляді неофіційного працевлаштування в Україні, а також до виїзду з метою заробітку в інші країни. Через невплату заробітної плати працівник не має можливості вчасно оплатити зобов'язання з житлово-комунальних послуг, лікування тощо.

Правові засади регулювання в Україні права працівника на своєчасне одержання винагороди за працю встановлюються та здійснюються на підставі Конституції України, міжнародних актів у сфері праці (особливе значення серед яких мають Конвенції та Рекомендації Міжнародної організації праці), Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП), Кодексу про адміністративні порушення України, Кримінального кодексу України, Законів України: «Про оплату праці», «Про колективні договори і угоди», «Про індексацію грошових доходів населення», «Про компенсацію громадянам втрати частини доходів у зв'язку з порушенням строків їх виплати», «Про відпустки» та інших законів, а також підзаконними нормативно-правовими актами, в генеральній угоді, галузевих, територіальних угодах, колективних договорах і локальних документах окремих підприємств, установ та організацій.

У ст. 115 КЗпП України закріплено, що, заробітна плата має виплачуватись працівникам регулярно в робочі дні, але не рідше двох разів на місяць через проміжок часу, що не перевищує шістнадцяти календарних днів, та не пізніше семи днів після закінчення періоду, за який здійснюється виплата. Строки виплати заробітної плати встановлюються колективним договором або нормативним актом роботодавця, погодженим з профспілковою організацією (або представниками, обраними та уповноваженими трудовим колективом) [3].

Працівнику виплачується винагорода за працю відповідно до чинного законодавства, колективного договору на підставі укладеного трудового договору (ст. 21 Закону України «Про оплату праці») [4]. Згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам», який затверджено наказом